

Mecanism independent de raportare

Republica Moldova Îndrumar privind co-crearea 2022

Open
Government
Partnership



Independent
Reporting
Mechanism

Introducere

Prezentul îndrumar de la Mecanismul independent de raportare (MIR) al Parteneriatului pentru guvernare deschisă (OGP) vine să susțină procesul de creare în comun și elaborare a celui de-al cincilea plan de acțiuni și să fortifice calitatea, nivelul de ambiții și fezabilitatea angajamentelor. Îndrumarul oferă o imagine de ansamblu asupra oportunităților și provocărilor pentru guvernarea deschisă în contextul țării și prezintă recomandări. Aceste recomandări sunt sugestii, iar prezentul îndrumar nu constituie o evaluare a unui anumit plan de acțiune. Scopul acestuia este de a informa procesul de planificare pentru co-creare pe baza constatărilor MIR colective și specifice țării. Prezentul îndrumar ar urma să fie folosit ca resursă, deoarece guvernul și societatea civilă determină traiectoria și conținutul următorului plan de acțiune. Părțile interesate naționale ale Parteneriatului pentru guvernare deschisă vor determina gradul de încorporare a recomandărilor din acest îndrumar.

Îndrumarul de co-creare se bazează pe rezultatele cercetării din [rapoartele MIR anterioare pentru Republica Moldova](#) și formulează recomandări folosind datele și concluziile respectivelor rapoarte. Îndrumarul, de asemenea, face uz de alte surse, cum ar fi [Manualul National OGP](#), [Standardele de participare și co-creare OGP](#) și liniile directoare privind [depozitele OGP online](#) și [pragul minim pentru „implicare”](#), pentru a se asigura că recomandările furnizate sunt actualizate în lumina a evoluțiilor de la redactarea acestor rapoarte MIR și pentru a îmbogăți recomandările bazându-se pe experiența internațională comparativă în proiectarea și implementarea angajamentelor planului de acțiune OGP, precum și a altor practici relevante pentru context în guvernarea deschisă. Îndrumarul de co-creare a fost revizuit de personalul superior MIR pentru consecvență, acuratețe și cu scopul de a maximiza relevanța pentru context și posibilitățile de acțiune în baza recomandărilor. Acolo unde este cazul, îndrumările sunt revizuite de evaluatori externi sau membri ai Panelului Internațional de Experti (PIE) MIR.

MIR a elaborat acest îndrumar de co-creare în octombrie 2022.

Cuprins

Secțiunea I: Procesul de co-creare a planului de acțiune	2
Secțiunea II: Proiectarea planului de acțiune	4

Această publicație a fost realizată cu sprijinul financiar al Uniunii Europene. Conținutul acesteia este responsabilitatea exclusivă a Mecanismului Independent de Raportare (MIR) și nu reflectă neapărat punctul de vedere ale Uniunii Europene.



Secțiunea I: Procesul de co-creare a planului de acțiune

Republica Moldova urmează să înceapă co-crearea celui de-al cincilea plan de acțiune în 2022, la patru ani după ce a co-creat al patrulea plan (2019–2020). Cel de-al cincilea plan de acțiune oferă o oportunitate de a alinia agenda OGP cu agenda de reformă a guvernului, precum și cu statutul recent al țării de candidat pentru aderare la Uniunea Europeană (UE). Cancelaria de Stat va trebui probabil să facă un efort concertat pentru a reaprinde interesul guvernului și al societății civile pentru implicare în cel de-al cincilea plan de acțiune. Între timp, partenerii internaționali ai țării pot mobiliza resurse pentru a sprijini implicarea unui segment mai larg al societății civile și a oficialilor din sectorul public.

Pe măsură ce Republica Moldova intră în co-crearea celui de-al cincilea plan de acțiune, ar trebui să se facă pași preliminari pentru a reuni părțile interesate și pentru a asigura consultări deschise și participative și o documentare transparentă a procesului și rezultatelor acestora. De asemenea, va fi important să ne asigurăm că procesul de co-creare este pe deplin în conformitate cu cerințele minime din [Standardele actualizate de participare și co-creare ale OGP](#). MIR recomandă următoarele:

1. Înainte de începerea co-creării, convocați părțile interesate cheie pentru a identifica o foaie de parcurs și un calendar pentru proces, precum și obiectivele de abordat în planul de acțiune;
2. Publicați informații și documente cu privire la toate etapele procesului de co-creare în depozitul național OGP, inclusiv anunțurile întâlnirilor la care se pot alătura participanții;
3. Implicați în procesul de co-creare mai multe părți interesate din interiorul și din afara guvernului; și
4. Documentați și raportați părților interesate cum au fost luate în considerare contribuțiile lor în timpul co-creării, în mod ideal, oferind feedback scris.

RECOMANDĂRI

Recomandarea 1: Înainte de începerea co-creării, convocați părțile interesate cheie pentru a identifica o foaie de parcurs și un calendar pentru proces, precum și obiectivele de abordat în planul de acțiune.

Având în vedere decalajul de timp de la cel de-al patrulea plan de acțiune, MIR recomandă Cancelariei de Stat să convoace părțile interesate cheie pentru a dezvolta un calendar pentru co-crearea celui de-al cincilea plan de acțiune înainte de începerea procesului. Calendarul ar trebui să stabilească clar etapele procesului, rolurile și așteptările. De exemplu, [România](#) face un calendar înainte de începerea proceselor sale de co-creare. În afară de un calendar, MIR recomandă părților interesate să ajungă la un acord asupra unei serii de obiective de politică pe care dânsii doresc să le atingă în cel de-al cincilea plan de acțiune, aliniind planul la prioritățile cheie naționale de guvernare deschisă și anticorupție.

În timp ce stabilesc calendarul de co-creare și identifică potențialele priorități naționale, Cancelaria de Stat și părțile interesate pot revizui simultan compoziția, mandatul și structura de guvernare ale Forumului cu participarea mai multor părți interesate (MSF). De exemplu, părțile interesate ar putea organiza un eveniment deschis pentru stabilirea calendarului și a priorităților care implică și lansarea procesului de reînnoire a MSF. Conform standardelor actualizate de [participare și co-creare ale OGP](#), acest forum ar trebui să se întâlnească cel

puțin o dată la șase luni, iar regulile sale de bază trebuie să fie publice. Membrii forumului ar putea conveni asupra procedurilor de luare a deciziilor (de exemplu, consens sau majoritate, abordarea opiniilor divergente), de selectare de noi membri (de exemplu, printr-un apel deschis) și de monitorizare a implementării (de exemplu, rapoarte periodice sau audieri ale instituțiilor responsabile pentru angajamente). [Forumul MSF din Cehia](#) oferă un exemplu de statut și reguli de procedură. Toate ședințele forumului MSF trebuie să fie documentate și procesele-verbale să fie publicate în depozitul național OGP în timp util (a se vedea Recomandarea 2).

Recomandarea 2: Publicați informații și documente cu privire la toate etapele procesului de co-creare în depozitul național OGP, inclusiv anunțurile întâlnirilor la care se pot alătura participanții.

[Rapoartele anterioare ale MIR](#) au recomandat Cancelariei de Stat să îmbunătățească vizibilitatea și complexitatea informațiilor legate de OGP din [depozitul](#) său. Între timp, forumul MSF și-a menținut [propriul site web](#) cu informații despre funcțiile sale și procese-verbale ale reuniunilor sale, însă pagina nu a fost actualizată din 2021. Cel de-al cincilea plan de acțiune oferă o oportunitate de a consolida informațiile publicate pe aceste două site-uri web într-un singur depozit și de a regândi modul în care aceste informații vor fi afișate în viitor.

Depozitul ar trebui, [cel puțin](#) să furnizeze informații actualizate cu privire la procesul de co-creare și la implementarea angajamentelor cel puțin de două ori pe an. Informațiile de care urmează să se țină seama în procesul de co-creare includ anunțuri pentru consultări publice, reguli de procedură pentru MSF, agende și procese-verbale ale ședințelor, propuneri prezentate de părțile interesate și feedback cu privire la modul în care au fost luate în considerare contribuțiile (vezi Recomandarea 4). Depozitele [din Noua Zeelandă](#) și [România](#) oferă exemple bune. Informațiile ar trebui furnizate într-un limbaj simplu și, acolo unde este cazul, însoțite de infografice și imagini pentru a ajuta publicul să înțeleagă mesajele cheie. Întâlnirile desfășurate ca parte a procesului de co-creare ar putea fi folosite pentru a colecta feedback-ul utilizatorilor cu privire la afișarea informațiilor din depozit, ar putea servi drept sursă de idei de îmbunătățire. Informațiile respective trebuie actualizate în mod regulat. În continuare, Republica Moldova ar putea folosi, de asemenea, depozitul său OGP ca o resursă unică pentru toate informațiile despre reformele guvernării deschise la nivel național.

Recomandarea 3: Implicați în procesul de co-creare mai multe părți interesate din interiorul și din afara guvernului.

Anterior, participarea părților interesate la procesele OGP a fost limitată în mare parte la organizațiile societății civile (OSC) cu sediul în capitală. MIR recomandă depunerea un efort suplimentar pentru a implica diverse grupuri guvernamentale și neguvernamentale în cel de-al cincilea plan de acțiune, inclusiv cele care nu au participat la procesele OGP anterioare. Acest lucru ar putea asigura o implicare mai largă în conceperea reformelor guvernamentale deschise în contextul integrării în UE și al războiului din Ucraina, țară vecină, inclusiv prin includerea grupurilor care reprezintă refugiații și promovează drepturile refugiaților.

Cancelaria de Stat și MSF pot identifica noi grupuri de implicat în procesul de co-creare, cu prioritate grupurilor neguvernamentale care se confruntă cu mai multe bariere în calea participării (de exemplu, tineri, vârstnici, persoane cu dizabilități, migranți). Acest lucru ar putea presupune stabilirea contactelor cu unele grupuri de bază suplimentare, nu doar cele din

capitală, cu accent pe domenii sociale cheie, cum ar fi sănătatea, furnizarea de servicii publice și administrația locală. Oportunitățile de participare ar trebui să fie însoțite de informații de bază adecvate privind prioritățile guvernării deschise și rolul pe care publicul îl poate juca în acest proces. Din partea guvernului, ar putea fi depuse eforturi pentru a implica noi agenții și ministere pe baza priorităților naționale identificate (a se vedea Recomandarea 1) și a priorităților și angajamentelor propuse de OSC dincolo de membrii existenți ai MSF. De exemplu, dacă există dorința de a aborda reformele din sectorul justiției, Ministerul Justiției ar trebui să fie invitat să participe la procesul de co-creare. Republica Moldova ar putea căuta finanțare externă pentru a ajunge la noi grupuri în timpul co-creării. Surse posibile de finanțare sunt [Programul "UE pentru Integritate" pentru Parteneriatul Estic](#), Programul Națiunilor Unite pentru dezvoltare, [Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională](#) și Banca Mondială. De exemplu, în timpul co-creării planului de acțiune 2019-2021, [Costa Rica](#) a folosit un grant de la Banca Mondială pentru a desfășura sondaje, ateliere de lucru și interviuri de grup în toată țara.

Recomandarea 4: Documentați și raportați părților interesate cum au fost luate în considerare în timpul co-creării contribuțiile lor, în mod ideal ca feedback scris.

Standardele actualizate de participare și co-creare ale OGP cer guvernelor și/sau MSF-urilor să documenteze și să raporteze părților interesate cum au fost luate în considerare contribuțiile lor în timpul procesului de co-creare. Feedback - ul adecvat nu numai că îmbunătățește responsabilitatea, dar, de asemenea, are [legătură cu planuri de acțiune puternice și ambițioase](#).

În viitorul proces de co-creare, MIR recomandă Cancelariei de Stat sau MSF să publice o prezentare generală a tuturor contribuțiilor părților interesate și să explice de ce ideile lor au fost sau nu adoptate. În funcție de numărul de idei primite, Cancelaria de Stat ar putea comenta pe fiecare în parte separat sau ar putea agrega subiecte similare în grupuri. Cancelaria de Stat ar putea folosi, de asemenea, [formatul tabelar](#) din cel de-al patrulea plan de acțiune pentru a consolida comentariile și obiectiile autorităților publice centrale. Ca un pas mai avansat, Cancelaria de Stat ar putea publica versiuni preliminare ale angajamentelor pe parcursul procesului de co-creare, cu modificările urmărite, [așa cum a făcut Finlanda](#) pentru al patrulea plan de acțiune al său.

Secțiunea II: Proiectarea planului de acțiune

DOMENIILE DE OPORTUNITATE PENTRU ANGAJAMENTE

Cel de-al cincilea plan de acțiune oferă o oportunitate de a aborda prioritățile naționale cheie în conformitate cu angajamentele Republicii Moldova asumate pentru [Summit-ul pentru Democrație din 2021 \(S4D\)](#), agenda de reforme a guvernului și [recomandările recente ale Comisiei Europene cu privire la cererea de aderare a țării la UE](#). Domeniile prioritare ar putea include reforma sectorului justiției (și reforma însoțitoare a procuraturii și organelor de aplicare a legii), transparența beneficiarilor efectivi, achizițiile publice și contractarea deschisă, finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale și participarea publicului la elaborarea politicilor.

În plus, în cel de-al cincilea plan de acțiune, Republica Moldova poate continua implementarea Reformei Administrației Publice Centrale a Cancelariei de Stat. Va fi important să ne asigurăm că angajamentele privind digitalizarea includ activități care vor duce la deschiderea



guvernului, cum ar fi îmbunătățirea transparenței în ceea ce privește furnizarea de servicii publice și includerea mecanismelor de feedback al cetățenilor pentru a îmbunătăți serviciile în continuu. Mai mult, în lumina deciziei Comisiei Europene de a acorda Republicii Moldova statutul de candidat la UE, cel de-al cincilea plan de acțiune ar putea fi utilizat pentru a asigura monitorizarea transparentă a fondurilor provenite din sprijinul UE acordat instituțiilor guvernamentale. În cele din urmă, Republica Moldova poate să-și asume angajamente care să insufle transparență în acordarea ajutorului refugiaților din Ucraina, cum ar fi asistența medicală pentru refugiați.

DOMENIUL 1. Reforma sectorului justiției

Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) a [identificat](#) provocări persistente în ceea ce privește influența politicului în numirea, promovarea judecătorilor și repartizarea dosarelor. Cel mai recent [raport de conformitate](#) al Grupului de state împotriva corupției (GRECO) a constatat că Republica Moldova a făcut puține progrese în ceea ce privește reformele sistemului judiciar. Deși țara a adoptat recent legislație pentru a aborda unele dintre aceste probleme, există [lacune semnificative în aplicarea regulilor](#). Ca parte a [angajamentelor sale S4D](#), guvernul s-a angajat să acorde prioritate reformelor judiciare.

Cel de-al cincilea plan de acțiune oferă o oportunitate de a consolida transparența și integritatea judiciară și de urmărire penală, precum și de a alinia cadrele juridice și politice la standardele europene. În conformitate cu angajamentul S4D, angajamentele potențiale ar putea presupune lansarea unor proceduri transparente de selecție și verificare a judecătorilor și procurorilor pentru a le asigura integritatea și independența. GRECO și [Comisia Europeană](#) au recomandat ocuparea posturilor vacante în Consiliul Superior al Magistraturii într-un mod corect și transparent. De exemplu, Republica Slovacă a [înființat](#) un comitet pentru a supraveghea selecția președinților de instanțe, judecătorii și personalul judiciar și a publicat informații detaliate despre candidați și procesele de selecție. De asemenea, în lumina recomandării Comisiei Europene de a implementa „dezoligarhizarea”, următorul plan de acțiune ar putea sprijini activitatea Procuraturii Anticorupție și a procurorului anticorupție recent numit. Acest lucru ar putea presupune îmbunătățirea transparenței și independenței procuraturii, în special în ceea ce privește cazurile importante de presupusă corupție politică. În cele din urmă, guvernul ar putea pune la dispoziție în formate deschise datele cheie despre cauzele și deciziile judecătorești. De exemplu, Republica Cehă va [publica](#) deciziile finale ale instanțelor inferioare (de district), inclusiv diferite categorii de decizii dincolo de aspectele de drept civil. Republica Moldova s-ar putea angaja să publice o argumentare adecvată alături de decizii, în special cele ale Consiliului Suprem al Magistraturii (punctul de referință 5.5.7 din raportul OCDE și recomandarea viii din raportul GRECO).

Resurse utile:

- [Oficiul ONU pentru Droguri și Crimă: Ghid de resurse pentru consolidarea integrității și capacității judiciare](#)
- [Seria de politici OGP Justiție, Partea a II-a: Justiție deschisă](#)
- Parteneri care pot oferi suport tehnic: [Rețeaua Globală de Integritate Judiciară](#), [Pathfinders](#)

DOMENIUL 2. Transparența beneficiarilor efectivi

În octombrie 2021, Republica Moldova a [adoptat modificări](#) la legea sa privind proprietatea companiilor pentru a asigura accesul publicului la informații despre beneficiarii companiilor care operează în țară și prin conturi offshore. Anticorupția este o prioritate în [conceptul Republicii](#)

[Moldova 2021-2024 pentru OGP](#), inclusiv punerea la dispoziția publicului a informațiilor despre beneficiarii efectivi ai entităților juridice. Mai mult, în avizul său privind cererea de aderare la UE a Republicii Moldova, Comisia Europeană a [recomandat](#) ca Republica Moldova să pună în aplicare un cadru cuprinzător pentru combaterea infracțiunilor financiare și a spălării banilor.

Pentru a face față acestor provocări, Republica Moldova ar putea folosi cel de-al cincilea plan de acțiune pentru a se asigura că informațiile din registrul de companii corespund standardelor globale de transparență. Întrucât legislația modificată solicită ca informațiile să fie accesibile ca date deschise, un potențial angajament ar putea presupune adoptarea [Standardului privind datele despre beneficiarii efectivi](#), așa cum fac [Armenia și Letonia](#). De asemenea, Republica Moldova ar putea asigura că informațiile din registrul companiilor sunt verificate încrucișat cu datele de pe alte portaluri și registre, cum ar fi MTender. Macedonia de Nord s-a [angajat](#) să publice informații despre beneficiarii efectivi ai companiilor cărora li se atribuie licitații de stat în sistemul guvernamental de achiziții electronice.

Resurse utile:

- Open Ownership: [Ghid pentru implementarea transparenței beneficiarului efectiv și a principiilor de dezvăluire a beneficiarilor efectivi](#)
- [Recomandări OGP cu privire la angajamente privind beneficiarii efectivi](#)
- Parteneri care pot oferi suport tehnic: [Open Ownership](#), [Beneficial Ownership Leadership Group](#), [Tax Justice Network](#)

DOMENIUL 3. Achizitii publice si contractare deschisa

OCDE [a remarcat](#) că achizițiile publice în Republica Moldova continuă să fie percepute ca lipsite de transparență, integritate și eficiență. În avizul său privind cererea de aderare la UE a Republicii Moldova, Comisia Europeană [a recomandat](#) țării să finalizeze reforma managementului financiar public, inclusiv îmbunătățirea achizițiilor publice la toate nivelurile de guvernare. [Planul de acțiune al Guvernului 2021–2023](#) prevede un sistem modern de achiziții publice conform standardelor UE. În plus, conceptul OGP 2021–2024 al Republicii Moldova are în vedere contractarea deschisă ca domeniu de atenție, inclusiv implementarea [Standardului de date pentru contracte deschise \(OCDS\)](#).

Cel de-al cincilea plan de acțiune ar putea aborda [recomandările anterioare ale MIR](#) pentru a îmbunătăți calitatea datelor de pe platforma MTender și a alinia datele la cele mai bune standarde internaționale (de exemplu, OCDS). Aceasta ar putea implica publicarea documentelor critice de achiziții, cum ar fi planurile de achiziții, avizele privind achizițiile intenționate și deciziile comisiilor de licitație. De exemplu, Biroul de Achiziții Publice din Lituania își [deschide](#) toate datele istorice privind achizițiile folosind OCDS. Angajamentele ar putea îmbunătăți, de asemenea, monitorizarea și implicarea în procesul de achiziție din partea publicului. De exemplu, [DOZORRO](#) din Ucraina oferă canale pentru ca cetățenii să trimită feedback și să raporteze pentru investigare încălcările cu referire la achiziții.

Un alt domeniu de oportunitate este transparența în sectorul sănătății, în special pentru cheltuielile și achizițiile de urgență (în lumina COVID-19). Guvernul ar putea lua în considerare adăugarea achizițiilor legate de sănătate la MTender, astfel încât publicarea pentru sector să fie în concordanță cu alte sectoare. De exemplu, Ucraina și-a folosit [sistemul de achiziții electronice, ProZorro](#), pentru a economisi organizațiilor din domeniul sănătății o medie de 15% din [toate](#)

[achizițiile lor](#). Guvernul ar putea colabora cu OSC-uri cu experiență precum "Inițiativa Pozitivă", care a dezvoltat platforma [tender.health](#) pentru contracte de achiziție de echipamente și medicamente pentru combaterea COVID-19.

Resurse utile:

- [Recomandări privind contractarea deschisă pentru Planurile naționale de acțiune OGP](#)
- [Ghidul OGP pentru guvernare deschisă și coronavirus: achiziții publice](#)
- [Setul de instrumente al parteneriatului OCP pentru achiziții publice deschise și durabile](#)
- OpenStories despre [DOZORRO](#) al Ucrainei și [tender.health](#) a Republicii Moldova
- Parteneri care pot oferi suport tehnic: [Open Contracting Partnership](#)

DOMENIUL 4. Finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale

Republica Moldova a [modificat în 2020 legislația](#) privind finanțarea partidelor politice, care stabilește un plafon al sumei donațiilor către partidele politice și interzice donațiile de la entități străine și anonime. Cu toate acestea, observatorii independenți [au constatat](#) insuficiențe în aplicarea regulilor și în investigarea încălcărilor. Pentru [angajamentele sale S4D](#), administrația s-a angajat să aplice măsuri puternice de supraveghere și sancțiuni pentru finanțarea ilegală a partidelor politice.

Mai multe dintre aceste probleme ar putea fi abordate în cel de-al cincilea plan de acțiune. Întrucât Republica Moldova a considerat, în general, aplicarea reglementărilor și combaterea influenței necorespunzătoare [o provocare](#), guvernul ar trebui să acorde atenție adoptării de politici de sprijin, de mecanisme de aplicare și supraveghere independentă. Alte activități ar putea presupune publicarea informațiilor despre donațiile către partidele politice și campaniile politice în timp util pe un portal unic cu date care pot fi citite automat. De exemplu, Croația [publică](#) date privind finanțarea electorală și referendum pe pagina web a Comisiei Electorale de Stat. De asemenea, Georgia [publică](#) rapoarte periodice care detaliază veniturile și cheltuielile partidelor politice, precum și numele și numerele de identificare ale contribuitorilor individuali.

Resurse utile:

- [Institutul internațional pentru democrație și asistență electorală \(IDEA\) și OGP: Îndrumar privind transparența finanțării politicii](#)
- [Transparency International: Recomandări privind finanțarea politică pentru planurile de acțiune OGP](#)
- [Transparency International: Construirea integrității politice pentru a elimina corupția: trei pași pentru o politică mai curată](#)
- Parteneri care pot oferi suport tehnic: [Institutul internațional IDEA](#)

DOMENIUL 5. Participarea publicului la elaborarea politicilor

În prezent, există sub-pagini pe paginile web ale tuturor ministerelor din Republica Moldova unde sunt publicate proiectele de lege, precum și o platformă centrală ([particip.gov.md](#)) unde care sunt publicate proiecte de lege pentru ca publicul și societatea civilă să poată veni cu comentarii. Cu toate acestea, [după cum s-a menționat în rapoartele MIR anterioare](#), consultările publice sunt adesea anunțate cu întârziere, guvernul face adesea modificări în proiectul de legislație în ultimul moment sau accelerează legislația fără avertismente sau justificare adecvată, iar contribuția societății civile deseori nu este reflectată în legislația adoptată. GRECO a [recomandat să](#) se asigure publicarea în timp util a proiectelor de legi pentru a oferi timp suficient pentru dezbaterile publice.

Între timp, Comisia Europeană a [recomandat](#) sporirea implicării societății civile în procesele de luare a deciziilor la toate nivelurile.

Pentru cel de-al cincilea plan de acțiune, guvernul s-ar putea angaja să instituționalizeze implicarea societății civile în elaborarea politicilor și să consolideze consultările sectoriale. De exemplu, Mexic are un [consiliu cetățenesc](#) înființat legal pentru formularea tuturor politicilor publice. De asemenea, Letonia s-a [angajat](#) să consolideze reprezentarea partenerilor sectoriali în procesul decizional, solicitând ministerelor să identifice și să mențină un dialog regulat cu societatea civilă, partenerii sociali, experți, reprezentanți ai industriei și alte entități din domeniile de activitate ale ministerului. Angajamentele ar putea presupune, de asemenea, elaborarea și promovarea unor orientări practice pentru agențiile guvernamentale cu privire la modul de desfășurare a consultărilor, așa cum au făcut [Italia](#) și [Noua Zeelandă](#). Mai mult, înainte de a începe procesul legislativ, guvernul s-ar putea angaja să ofere un feedback mai detaliat cu privire la sugestiile societății civile care nu sunt incluse în proiectele finale de lege și să informeze societatea civilă cu privire la orice modificări de ultimă oră aduse proiectului de lege.

Resurse utile:

- [Ghidul OCDE pentru implicarea publicului pentru politici și servicii mai bune;](#)
- [Ghidul organizației Involve pentru proiectarea și implementarea unor procese bune de participare a cetățenilor](#)
- [Prezentare generală a Centrului European pentru Drept Non-profit asupra participării civile la luarea deciziilor în statele membre ale Consiliului Europei](#)
- [Codul de bune practici al Consiliului Europei pentru participarea civilă la procesul de luare a deciziilor](#)

